

Oskar Bugaj
sklep@biblioteczne.pl

Znaczenie akcesoriów bibliotecznych podczas organizacji placówki oraz w jej codziennym funkcjonowaniu

Streszczenie: Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie funkcji akcesoriów bibliotecznych zarówno w trakcie organizacji placówki, jak i w jej codziennej działalności. W treści artykułu przedstawione zostaną akcesoria, które w największym stopniu mogą poprawić szeroko pojęte zarządzanie biblioteką oraz przyczynić się do lepszego zagospodarowania wolnej przestrzeni.

Słowa kluczowe: akcesoria biblioteczne, zarządzanie biblioteką, rozdzielacze alfabetyczne, rozdzielacze działowe, tablice informacyjne, kody kreskowe, podesty biblioteczne, wózki biblioteczne.

Wprowadzenie

W Polsce działalność bibliotek jest regulowana przez zapisy Ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 roku. Art. 11 ustawy określa najważniejsze zasady działania bibliotek, które funkcjonują jako samodzielne jednostki organizacyjne. Możemy w nim przeczytać, że działalność takiej placówki powinna odbywać się zgodnie z zapisami zawartymi w dwóch ważnych dokumentach. Pierwszym z nich jest akt o utworzeniu biblioteki, a drugim statut (Ustawa o bibliotekach, 1997). W praktyce oznacza to, że zasady funkcjonowania placówki określa jej organizator.

Kwestia organizacji biblioteki staje się szczególnie istotna w dzisiejszych czasach. Użytkownicy bibliotek oczekują, że będą mogli łatwo odnaleźć i wypożyczyć interesujące ich pozycje. To z kolei staje się możliwe tylko pod warunkiem wdrożenia odpowiednich zasad organizacyjnych, które razem tworzą tzw. strategię biblioteki. Maja Wojciechowska w swoim artykule podaje następującą definicję takiej strategii: *Strategia biblioteki to długoterminowy plan działań, który chce zrealizować ta instytucja, aby osiągnąć założone cele. Strategia nadaje kierunek, w którym będzie zmierzać biblioteka. Konsekwencją jej przyjęcia jest podporządkowanie wszystkich działań księżnicy jej realizacji. Wybór rodzaju strategii powinien być oparty o wiedzę na temat potencjału organizacyjnego, kadrowego, finansowego i technicznego biblioteki oraz warunków zewnętrznych, które mają wpływ na funkcjonowanie tej placówki w otoczeniu* (2023, s. 188).

Co istotne, warto pamiętać o tym, że logistyka biblioteki wynika nie tylko z przyjętego regulaminu. Równie ważnym czynnikiem jest ułożenie dostępnych zbiorów zgodnie z przyjętą logiką (systemem, klasyfikacją) i ich właściwe oznaczenie. I tu z pomocą przychodzą firmy produkujące funkcjonalne rozwiązania w zakresie wyposażenia bibliotek (np. biblioteczne.pl¹), reagujące na zmiany zachodzące zarówno w organizacji samych bibliotek, jak i wśród czytelników.

¹ Wszystkie odniesienia do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 30.10.2024 r.

W niniejszym artykule skupimy się na opisanu akcesoriów, które mogą pełnić istotną funkcję w kontekście codziennego funkcjonowania biblioteki, np.:

- tablice informacyjne,
- rozdzielacze alfabetyczne i działowe,
- folie na kody kreskowe,
- wózki i podesty biblioteczne.

Tablice informacyjne – praktyczne drogowskazy dla użytkowników biblioteki

W teorii wszystkie biblioteki wydają się dość podobne. Jednak w praktyce kierownictwo każdej placówki może podjąć inne decyzje dotyczące układu zbiorów w pomieszczeniach oraz zagospodarowania wolnej przestrzeni. To z kolei sprawia, że użytkownicy biblioteki muszą zapoznać się, a najlepiej zaprzyjaźnić z biblioteką. Aby dobrze się czuli w przestrzeniach bibliotecznych i samodzielnie mogli odnaleźć interesującą literaturę, warto im w tym pomóc. Dobrym rozwiązaniem są w takim przypadku tablice informacyjne. Służą one do oznaczania poszczególnych sekcji biblioteki lub nawet poszczególnych regałów.

Rys. 1. Tablice informacyjne
Źródło: biblioteczne.pl.

W przypadku większej liczby pomieszczeń, dedykowanych różnym zbiorom tablice informacyjne można wykorzystać w celu oznaczenia sekcji dla dzieci i młodzieży, a także sekcji dla dorosłych czytelników. Natomiast użycie ich w ramach jednego pomieszczenia ma sens przy oznaczaniu działów tematycznych, np.:

- fantastyka,
- horrory,
- romanse,
- kryminały.

Dzięki nim czytelnicy będą mogli od razu zweryfikować, jaki zbiór literatury znajduje się na danym regale. Tablice informacyjne sprawdzą się również przy oznaczaniu poszczególnych elementów zbioru. Dzięki nim można oddzielić książki od innych typów publikacji, np. od słowników lub czasopism.

Plusem tablic informacyjnych jest ich praktyczny charakter i niewielki koszt zakupu. Te dwa aspekty powodują, że takie akcesoria powinny znaleźć się dosłownie w każdej bibliotece.

Rozdzielacze alfabetyczne i działowe – czytelne oznaczenie zbiorów na półkach

Powierzchnia pomieszczenia oraz liczba znajdujących się w nim regałów ma duże znaczenie dla wyboru metody oznaczenia zbiorów. Istnieją jednak pewne rozwiązania, które sprawdzają się niezależnie od okoliczności. Idealnym tego przykładem mogą być rozdzielacze alfabetyczne.

Rozdzielacze mają postać niewielkiej plastikowej zakładki, którą można łatwo umieścić pomiędzy książkami na dowolnym regale. Na samym końcu takiej zakładki znajduje się pogrubiona tabliczka z konkretną literą. Oczywiście ta litera oznacza początek kolejnego zbioru w ramach alfabetycznego układu literatury.

Rys. 2. Rozdzielacze alfabetyczne
Źródło: biblioteczne.pl.

Rozdzielacze alfabetyczne są dostępne w kilku różnych formach. Dzięki temu można wybrać taki rodzaj rozdzielaczy, który w największym stopniu pasuje do wielkości pomieszczenia oraz zastosowanego układu regałów. Mogą to być m.in.:

- Rozdzielacze proste – takie rozdzielacze mają formę podłużnej zakładki z tabliczką. Jej konstrukcja powoduje, że rozdzielacz staje się bardziej widoczny i dzięki temu lepiej spełnia swoją funkcję. Rozdzielacze proste z reguły nie są dobrym rozwiązaniem w przypadku bibliotek o wyjątkowo małej powierzchni. Wynika to z faktu, że goście mogą o nie np. zahaczyć torbą lub odzieżą podczas przechodzenia pomiędzy regałami.
- Rozdzielacze gięte – w przypadku takich rozdzielaczy tabliczka z literką jest zagięta pod kątem 90 stopni. Są one najbardziej uniwersalne, dzięki czemu można je bez obaw stosować niemal we wszystkich bibliotekach.
- Rozdzielacze z podpórką – sprawdzą się najlepiej, gdy na regale znajduje się sporo wolnego miejsca. Wtedy dodatkowa podpórka pozwoli na bardziej stabilne ułożenie książek przy

jednoczesnym zadbanie o estetykę całego zbioru. Rozdzielacze z podpórką prezentują się bardzo elegancko i przez to są produktem premium, w efekcie ich cena może być nieco wyższa.

Rzecz jasna rozdzielacze alfabetyczne znajdują zastosowanie głównie przy oznaczaniu autorów poszczególnych publikacji. Dzięki temu osoby zainteresowane odnalezieniem np. książki autorstwa Henryka Sienkiewicza mogą od razu przejść do szukania wśród pozycji oznaczonych literką „S”.

Co jednak w sytuacji, kiedy układ biblioteki sprawia, że warto byłoby oznaczyć także poszczególne działy? Wtedy lepszym wyborem będą rozdzielacze działowe. Takie akcesoria rewelacyjnie sprawdzają się w mniejszych bibliotekach, gdzie często dochodzi do sytuacji, w której na jeden regał trafiają pozycje z różnych działów. W tym przypadku można zastosować rozdzielacze proste, gięte lub z podpórką. Alternatywą może być także praktyczny rozdzielacz w formie kieszonki samoprzylepnej.

Cyfrowa ewidencja księgozbioru, czytniki i folie na kody kreskowe

Podstawowym zadaniem każdej biblioteki jest udostępnianie księgozbioru. Aby jednak było to możliwe, niezbędne jest skrupulatne ewidencjonowanie wszystkich wypożyczeń. Obecnie standardem są systemy biblioteczne umożliwiające nie tylko elektroniczne gromadzenie i opracowanie zbiorów, ale również cyfrową ewidencję opartą na systemie kodów kreskowych lub etykiet RFID.

Kompleksowa implementacja elektronicznego systemu bibliotecznego zapewnia korzyści na długie lata. Co ważne, takie korzyści będą dotyczyć praktycznie każdego obszaru działalności placówki. Przykładem jest choćby prowadzenie rejestru wypożyczanych książek na podstawie systemu kodów kreskowych. Każda pozycja ma swój unikatowy identyfikator (kod), który jest zapisany w systemie.

Korzystanie z systemu kodów kreskowych będzie możliwe tak długo, jak długo kody te będą czytelne, co zapewni im oklejenie specjalną folią. Dzięki zabezpieczeniu folią kody kreskowe można przyklejać na okładkach, a rejestracja wypożyczeń i zwrotów będzie przebiegać sprawniej. Zabezpieczony kod nie ulegnie zniszczeniu w dłuższej perspektywie codziennego użytkowania.

Rys. 3. Folia do zabezpieczania kodów kreskowych zamieszczonych na książkach
Źródło: biblioteczne.pl.

Podesty i wózki biblioteczne – niezastąpione w większych placówkach

Przy organizowaniu placówki nie można zapominać o bardziej pragmatycznych kwestiach. Jedną z nich będzie zakup profesjonalnych podestów lub wózków bibliotecznych, które ułatwią pracę bibliotekarzom.

Specjalistyczne podesty są niezastąpione w przypadku pomieszczeń magazynowych, ponieważ w takich miejscach często pojawiają się wyższe regały. Wysokie regały dobrze sprawdzają się w zagospodarowaniu ograniczonej przestrzeni. Jednak ich porządkowanie staje się trudne, a czasem też niebezpieczne, jeśli pracownicy nie dysponują stabilnym podestem.

Istotne znaczenie w funkcjonowaniu biblioteki mogą mieć również wózki biblioteczne. Są one szczególnie przydatne w dużych bibliotekach z bogatymi zbiorami. Warto pamiętać, że takie placówki praktycznie zawsze dysponują własnym magazynem, gdzie przechowywana jest część zbiorów. Aby uzyskać do nich dostęp, czytelnicy muszą złożyć zamówienie i poczekać na fizyczne dostarczenie zamówionych pozycji z magazynu. Przy dużej liczbie takich zamówień przenoszenie zbiorów staje się problematyczne. Na szczęście wózek biblioteczny jest tutaj idealnym rozwiązaniem. Przy jego użyciu można znacznie sprawniej transportować zamówienia oraz zadbać o inne kwestie logistyczne związane z przechowywaniem lub udostępnianiem zbiorów.

Rys. 4. Wózek biblioteczny
Źródło: biblioteczne.pl.

Wózki doskonale sprawdzą się także w mniejszych bibliotekach, gdyż zapewniają mobilność zbiorów podczas wszystkich procesów bibliotecznych, a do tego są niezwykle estetycznym elementem wystroju wnętrza.

Gdzie kupować akcesoria biblioteczne, aby te spełniały swoje funkcje?

Aksesoria biblioteczne należą do grupy stosunkowo niszowych produktów. Z tego względu warto zwrócić szczególną uwagę na to, aby kupować je u zaufanego dostawcy. Najlepszą opcją będzie w tym przypadku specjalistyczny sklep, z długimi tradycjami w obsłudze bibliotek, który oferuje szeroki wybór różnych akcesoriów, a także zapewnia odpowiednią jakość dostępnych produktów.

Te kryteria spełnia sklep biblioteczne.pl, który na polskim rynku jest obecny już od ponad 15 lat. Co ważne, sklep ma swoją własną markę produktów, czyli markę **Campus**. Najważniejszą zaletą akcesoriów Campus jest bardzo dobra jakość oraz estetyka wykonania. Dzięki temu produkty oferowane przez sklep biblioteczne.pl dobrze sprawdzą się w każdej placówce.

Sprofilowany charakter sklepu jest niezwykle ważny w kontekście składania dużych zamówień. Sklep biblioteczne.pl oferuje możliwość zakupu wszystkich akcesoriów, które zostały wymienione w treści tego artykułu, a także innych produktów, które można odnaleźć na stronie sklepu. Z kolei duże doświadczenie w realizacji zamówień zapewnia bezpieczeństwo i gwarancję satysfakcji.

Bibliografia:

1. *Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach* [online]. Dz. U. 1997 nr 85 poz. 539 z późn. zm. [Dostęp 28.10.2024]. Dostępny w: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970850539/U/D19970539Lj.pdf>.
2. WOJCIECHOWSKA, M. (2023). Strategia działania biblioteki. *Zarządzanie Biblioteką* [online]. Nr 1 (14), s. 187–194 [Dostęp 28.10.2024]. Dostępny w: <https://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/ZB/issue/view/736/342>.